

ФРЕДЕРИК ПОЛ ТУНЕЛ ПОД СВЕТА

Превод от английски: Светла Димитрова, 1967

chitanka.info

I

Сутринта на 15 юни Хей Буркхардт се събуди от собствения си вик.

Никога през живота си не бе имал такъв реален сън. В ушите му още звучеше гръмкият грохот на взрива, раздаваше се скърцането на разкъсан метал; с цялото си същество той усещаше вълната палеца горещина, мощния тласък, който го изхвърли от леглото.

Трескаво се надигна, огледа се и не повярва на очите си, когато видя тихата стая и ярката слънчева светлина, нахлуваща през прозореца.

Прохриптя:

— Мери?

Жена му я нямаше до него. Одеята се търкаляха смачкани встрани, сякаш тя току-що беше станала. Споменът за съня бе така отчетлив, че Буркхардт неволно погледна към пода — искаше да се убеди, че тя не е паднала след взрива от леглото.

Но жена му я нямаше и там. „Разбира се, че я няма“ — каза си, гледайки познатата тоалетна масичка и ниското кресло, прозореца без нито едно счупено стъкло, стената без пукнатини. Всичко това му се е привидяло.

— Хей! — тревожно го повика жена му от долната площадка на стълбата. — Хей, скъпи, здрав ли си?

— Разбира се — отговори той със слаб глас.

Настъпи пауза. После Мери каза:

— Закуската е готова. Ти сигурен ли си, че всичко е наред? Стори ми се, че викаше... — в гласа ѝ прозвуча съмнение.

Вече по-уверено Буркхардт отбеляза:

— Имах лоши сънища, мила. Сега слизам.

Докато стоеше под душа и се поливаше с любимата си хладка вода с одеколон, той си мислеше, че това бе дяволски лош сън. Впрочем страшните сънища сега се срещат често, особено сънищата за

взривове. Кой не ги е сънувал през последните тридесет години всеобщ страх пред водородната бомба?

Стана ясно, че и Мери е сънувала лош сън. Едва бе започнал да ѝ разказва нощния си кошмар, когато тя го прекъсна учудено:

— И ти ли сънува това? Помисли само, мили, на мен ми се присъни същото! Е, почти същото. Наистина нищо не съм чула, но сънувах, че нещо ме буди, после се разнесе някакъв грохот и усетих удар по главата. Това е всичко. Нима и ти си сънувал нещо такова?

Буркхардт се закашля.

— Е, не съвсем... — каза той.

„Мери не принадлежи към жените, които са силни като мъже и смели като тигри. Няма смисъл да ѝ разказвам съня с всичките му подробности, които го бяха направили толкова реален — помисли си той. — Не си струва да споменавам нито за счупените ребра, нито за солените мехури в гърлото, нито за мъчителното съзнание, че това е смъртта.“

— Ами ако е станал някакъв взрив в центъра на града — каза той. — Може би сме го чули и затова ни се е присънил такъв сън.

С отсъстващ вид Мери поглади мъжа си по рамото.

— Може би — съгласи се тя. — Вече е почти осем и половина, скъпи. Няма ли да побързаш? Ще закъснееш за кантората.

Буркхардт набързо изгълта закуската, целуна жена си и изтича от къщи. Бързаше не за да не закъснее за работа — искаше по-скоро да си изясни правилно ли е предположението му.

Но деловият център на Тайлъртън не беше ни най-малко променен. Седнал в автобуса, Буркхардт внимателно гледаше през прозореца, търсейки следи от взрив. Нямаше. Напротив, Тайлъртън изглеждаше по-добре от когато и да било преди: прекрасен, ободряващ ден, безоблачно небе, спретнати и привлекателни къщи. Забеляза, че сградата на Енергетичния тръст — единствения небостъргач в града — бе измита с пара... Какво наказание е, че построиха на края на града основния завод на фирмата „Кънтрокемикълз“ — димът на каскадните дестилационни устройства оставя на каменните стени на къщите мръсни петна.

В автобуса нямаше нито един познат пътник, така че Буркхардт нямаше кого да попита за взрива. И до времето, когато слезе на ъгъла на Петото авеню и Лехай стрийт, а автобусът, като изрева проточено,

отмина нататък, той почти се убеди, че това не е било нищо повече от игра на въображението.

Той спря във вестибюла на зданието, в което бе неговата кантора, при тютюневата лавка, но не видя зад преградата Ралф. Вместо него стоеше непознат човек.

— А къде е мистър Стебинз? — запита Буркхардт.

Продавачът вежливо отговори:

— Болен е, сър. Утре ще дойде. Пакет „Мерлин“ за вас?

— „Честърфилд“ — поправи го Буркхардт.

— Ах, да, сър — каза продавачът. Но взе от рафта и подаде непозната жълтозелена кутия.

— Опитайте тези, сър, те съдържат специално вещество против кашлицата — предложи той. — Не сте ли забелязали, че от обикновените цигари понякога започва да ви души кашлица?

— Никога не съм чувал за тази марка — каза недоверчиво Буркхардт.

— Нищо чудно, това е нещо ново.

Буркхардт се колебаеше и продавачът започна да го убеждава.

— Знаете ли какво, опитайте ги на мой риск. Ако не ви харесат, донесете ми празния пакет и ще ви върна парите. Става ли?

Буркхардт сви рамене.

— Аз, разбира се, не мога да отгатна, без да ги опитам. Но дайте ми и пакет „Честърфилд“.

Той разпечата пакета и докато чакаше асансьора, запали цигара. „Съвсем не са лоши“ — реши той, въпреки че се отнасяше подозрително към подлаганите на химическа обработка цигари. Но Буркхардт, остана с лошо мнение за заместника на Ралф. Търговията ще се превърне дявол знае в какво, ако продавачите ще натрапват стоката по такъв начин.

Вратата на асансьора се отвори с нисък мелодичен звук. Заедно с Буркхардт в кабината влязоха още няколко души и той им кимна. Когато вратата се затвори, звукът престана и високоговорителят на тавана започна своето обикновено рекламно предаване.

„Не, не обикновено“ — помисли внезапно Буркхардт. Той слушаше така много рекламни предавания, че ухото му изобщо не ги възприемаше, но обявленията, които предаваше сега местният радиовъзел, привлякоха вниманието му. Работата не беше в това, че

той не познаваше повечето от рекламираните стоки. Изменил се бе самият стил на рекламата.

Предаваха римувани глупости в натрапчив, подскачащ ритъм — хвалеха безалкохолни питиета, които Буркхардт никога не бе опитвал. След това, бързо и прекъсвайки се един друг, задърдориха две десетгодишни момчета, хвалейки някакви бонбони, после властно се намеси гръмък бас:

— Незабавно си купете възхитителния „Чоко-байт“! Изяжте вашия вкусен „Чоко-байт“ до последната троха! Купувайте „Чоко-байт“!

След това се чу капризен женски глас:

— Искам хладилник „Фекл“! Аз съм готова на всичко, за да имам хладилник „Фекл“!

Буркхардт стигна до етажа и излезе от асансьора, без да чуе края на последното предаване, което пося в душата му някаква тревога, Рекламата споменаваше непознати за него стоки, не му даваше чувството на нещо привично и познато.

За щастие в кантората всичко бе наред — ако не се смята отсъствието на мистър Барт. Мис Миткин, която се прозяваше зад бюрото си в приемната, не знаеше по каква точно причина не е дошъл на работа.

— Телефонираха от дома му, че ще дойде на работа утре.

— Може би е отишъл в завода? Той е точно до къщата му.

— Възможно е — каза тя с безразличен тон.

Изведнъж Буркхардт се досети:

— Та днес е 15 юни! Днес се подават данъчните декларации за тримесечието... Той трябва да подпише декларацията!

Мис Миткин сви рамене, давайки да се разбере, че хич не я е грижа, и веднага се зае с ноктите си. Силно раздразнен, Буркхардт отиде към своето бюро. Разбира се, той би могъл със същия успех да подпише данъчната декларация, както и Барт, но това не влиза в задълженията му. За това отговаря Барт като управляващ градската кантора на „Кънтрокемикълз“.

Той реши да позвъни на Барт у дома или да се опита да го хване в завода, но веднага се отказа от тази мисъл. Всъщност заводският персонал малко го интересуваше и колкото по-малко работа с него има, толкова по-добре. Веднъж той отиде в завода с Барт. Това посещение

го смути и дори уплаши. Освен една шепа администратори и инженери в завода нямаше ни душа... „По-точно нито една *жива* душа, само машини“ — поправи се Буркхардт, припомняйки си това, което му бе разказвал Барт.

По думите на Барт всяка машина бе управлявана от нещо като електронноизчислително устройство, което възпроизвеждаше в електронния си мозък паметта и ума на човешко същество. За това бе неприятно да се мисли. Барт се смееше и го уверяваше, че те не се занимават с франкенщайнови работи, не крадат гробищата и не вкарват в машините човешки мозъци. Работата се свежда само до това, казваше той, че привичните човешки реакции се пренасят от клетките на главния мозък в килийките на електронната памет. Това не вреди на хората, а машините не се превръщат в чудовища.

И все пак Буркхардт не се чувствуваше добре. Като отхвърли мислите за Барт, за завода и останалите дреболии, той се зае с данъчната декларация и до обед проверяваше цифри. „Барт с помощта на своя регистрационен журнал би направил това за десет минути“ — помисли си с досада той.

Буркхардт запечата декларацията и излезе при мис Миткин.

— Тъй като днес мистър Барт го няма, ще трябва да закусваме на смени — каза той. — Можете да отидете първа.

— Благодаря. — Мис Миткин издърпа чекмеджето на масата, без да бърза, и започна да се разкрасява.

Буркхардт протегна към нея плика.

— Бъдете любезна да го пуснете в пощенската кутия. Впрочем почакайте минутка. За да ми е чиста съвестта, дали да не позвъня на мистър Барт? Жена му не каза ли дали той може да дойде до телефона?

— Не, не спомена. — Мис Миткин старателно изтриваше червилото. — Впрочем телефонира не жена му, а дъщеря им, която той накарал.

— Онова момиченце? Аз мислех, че тя е в училището и я няма в града — намръщи се Буркхардт.

— Това е всичко, което зная.

Буркхардт се върна при масата си и с неприязън погледна неразпечатаната поща. Той не можеше да понася нощните кошмари и след тях през целия ден се чувствуваше въвн от релсите. По-добре би било, ако останеше в леглото като Барт.

По пътя за в къщи с Буркхардт се случи забавна история. На ъгъла, където обикновено се качваше на автобуса, имаше безредие; някой хвалеше с такъв крясък нов способ за замразяване, че Буркхардт неволно отмина една пряка повече. Като наближи следващата спирка, той видя, че автобусът му приближава, и затича. Но тук някой го повика. Огледа се. Към него бързаше дребен човечец, който изглеждаше много загрижен.

Буркхардт не можа да го познае веднага. Това бе случаен познат, който се казваше Свансон. Докато Буркхардт размисляше, автобусът успя да замине.

— Ало! — приветствува го той с досада.

Лицето на Свансон изразяваше отчаяна решителност.

— Буркхардт? — плахо, с някакво странно напрежение запита той и замръзна на мястото си, като го гледаше в упор — със затаена надежда или съжаление. „Той търси нещо, чака някого — помисли Буркхардт. — Но какво иска от мен и как да му помогна?“

Буркхардт се изкашля и повтори:

— Ало, Свансон.

Свансон не отговори. Само въздъхна дълбоко.

— Няма как — промърмори той, очевидно продължавайки да мисли за нещо свое.

Той разсеяно се поклони на Буркхардт и отмина по-нататък.

Буркхардт гледаше как увисналите рамене на Свансон изчезват в тълпата. „Какъв е този странен ден — помисли си той. — Всичко върви някак си чудновато.“

Когато пътуваше към къщи със следващия автобус, не преставаше да мисли за това. Нищо ужасно или катастрофално, а все пак необикновено. Когато всички живеете своя живот, у вас се създава някаква система от впечатления и реакции. Знаете какво ще стане ей сега. Когато отваряте аптеката си, знаете, че бръсначът е на втората поличка; затваряйки входната врата, знаете, че трябва леко да я придръпнете и тогава бравата ще щракне.

Привичното във вашия живот носят не безотказно действащите, изправни вещи, а само тези, които не са съвсем наред — бравата, която заяжда, бутонът на най-горната стълбищна площадка,

който трябва да се натиска по-силно, понеже пружината му е отслабнала; издадената дъска до вратата, в която вечно се спъвате.

Не можеше да се каже, че в живота на Буркхардт се е случило нещо нередно. Нередностите ставаха наоколо. Например Барт днес не дойде на работа, въпреки че *винаги* идваше.

Буркхардт мислеше за това и следобед. Той мислеше за това и през цялата вечер въпреки опитите на жена му да го съблазни с партия бридж у съседите. Съседите — Ен и Ферли Денерман — му се харесваха. Той ги познаваше още като деца. Но и те през цялата вечер бяха някак странни и замислени и трябваше търпеливо да слуша оплакванията на Денерман от лошата работа на телефонната централа и забележките на жена му за отвратителните телевизионни реклами, с които тъпчеха зрителите от ранно утро до късна нощ.

Буркхардт вече се готвеше да постави световен рекорд по продължително мислене, когато изведнъж около полунощ, когато лежеше в леглото, внезапно — той сам бе поразен, въпреки че едновременно по странен начин бе *уверен*, че това трябва да се случи — той се обърна на другата страна и заспа непробуден сън.

II

Сутринта на 15 юни Буркхардт се събуди от собствения си вик. Никога през живота си не бе имал такъв реален сън. В ушите му още ревеше грохотът на взрива, той с цялото си същество чувствуваше взривната вълна, която го набиваше в стената. Изглеждаше странно, че е в леглото си и в стаята нищо не се е променило.

Жена му тежко се изкачваше по стълбата.

— Скъпи! — викна тя. — Какво има?

Той промърмори:

— Нищо. Лоши сънища.

Притиснала ръка към сърцето си, тя пое дъх.

— Ти така ме изплаши... — започна тя сърдито.

Но шумът на улицата заглуши думите ѝ. Раздаде се вой на сирени и биене на камбани; звуците бяха ужасно гръмки.

Буркхардтови се спогледаха и уплашено се спуснаха към прозореца.

Вместо ревящи пожарнически автомобили те видяха само един малък камион, който бавно минаваше до самия край на тротоара. На покрива на кабината бяха монтирани ярки високоговорители. От тях се носеше пронизителен вой на сирени, той ставаше все по-силен и се смесваше с шума на мощни мотори и камбанен звън. Това бе прекрасен магнетофонен запис от пристигане на пожарнически автомобили, вдигнати по обща тревога.

Буркхардт възкликна учудено:

— Мери, та това е противозаконно! Знаеш ли какво правят те? Възпроизвеждат магнетофонен запис от пожар. Какво са измислили?

— Може би това е просто шега — предположи жена му.

— Шега? Да събудят целия квартал в шест часа сутринта? — той поклати глава. — След десет минути ще пристигне полицията. Ще видиш.

Но полицията така и не се появи. Които и да бяха шегаджиите в автомобила, ясно бе, че полицията им разрешаваше да се развличат по

този начин.

Камионът спря в средата на квартала и няколко минути високоговорителите му мълчаха. После издадоха трясък и един оглушителен глас закрещя:

— Незабавно си купете хладилник „Фекл“! Бързайте! Бързайте да си купите „Фекл“! Бързайте да купите „Фекл“! Бързайте, бързайте, бързайте! „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“...

Най-послед гласът замлъкна. Буркхардт облиза устни. Успя да каже само: „Може би все пак трябва да извикам полицията...“, когато високоговорителите изведнъж избухнаха отново. Те го завариха неподготвен — така бе пресметнато, да го заварят неподготвен. Те ревяха:

— „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“! Евтините хладилници развалят продуктите! Вие ще заболееете и ще повръщате! Вие ще заболееете и ще умрете! Купувайте „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“! Извадете от хладилника си парче месо и ще се убедите: то смърди и е плесенясало! Купувайте „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“! Ако не искате да се храните с всякакви гнилотии, незабавно си купете „Фекл“, „Фекл“, „Фекл“...

Това вече бе твърде много. Докато набере номера на местния полицейски участък, пръстите му бъркаха отворите в диска. Телефонът бе зает — очевидно не само на него бе дошла мисълта да позвъни в полицията — и докато той с трепереща ръка отново навърташе номера, шумът на улицата се прекрати.

Погледна през прозореца. Камионът бе заминал.

Буркхардт отпусна възела на вратовръзката си и поръча на келнерката още едни „Фрости-флип“. Поне да не бе така горещо в кафене „Кристал“! Новата стенопис — избеляло червени и ослепително яркожълти петна — бе просто отвратителна, а на това отгоре сигурно някой бе си въобразил, че сега не е юни, а януари: в помещението бе поне с десет градуса по-топло, отколкото на улицата.

Той изпи своя „Фрости-флип“ на две глътки. Напитката имаше някакъв необикновен вкус — впрочем нелош, отбеляза Буркхардт. И това питие действително освежава, келнерът бе прав. Буркхардт си

помисли, че трябва да вземе етикета — може би щеше да се хареса на Мери. Тя винаги се интересуваше от новостите.

Той тронаво се надигна, но в това време през залата към него се отпрати едно момиче. В Тайлъртън той никога не бе виждал такава красавица. Стигаше до брадата му, светли коси с оттенък на мед и такава фигура... с една дума, всичко на мястото си. Нямаше съмнение, че освен прилепналата рокля на нея нямаше нищо друго.

Той почувствува, че се изчервява, когато се ръкуваше с нея.

— Мистър Буркхардт! — гласът напомняше далечни звуци на там-там. — Чудесно от ваша страна е, че ми давате възможност да ви видя след днешното утро.

Той се покашля.

— Съвсем не. Няма ли да седнете, мис...

— Еприл Хорн — прошепна тя, сядайки до него, а не от другата страна на масата, където посочи той. — Наричайте ме Еприл, добре?

С някаква част на съзнанието си, която още продължаваше да функционира, Буркхардт отбеляза, че тя излъчва парфюмен аромат. Стори му се неестествено, че тя употребява парфюми. Като потръпна, той дойде на себе си и разбра, че келнерът се отдалечава с поръчката — филе миньон за двама.

— Е-е... — запротестира той.

— Аз не бих ви говорила за това, но... — сините очи срамежливо се отпуснаха — аз съм готова на всичко заради хладилника „Фекл“. За мен това е повече от работа. — Еприл вдигна очи. Беше очарователна. — Обзалагам се, че ме считате за глупава, нали?

Буркхардт се закашля.

— Е, аз...

— О, вие не желаете да бъдете невежлив... — тя поклати глава. — Не, не се преструвайте. Вие мислите, че това е глупаво. Но всъщност, мистър Буркхардт, вие не бихте мислили така, ако знаехте повече за хладилника „Фекл“. Позволете да ви покажа този проспект...

След закуската Буркхардт се върна с цял час закъснение. Задържа го не само момичето. Случи се още и забавна история с малкото човече, наричащо се Свансон, когото почти не познаваше — то го спря на улицата, проявявайки крайно нахалство, а после хладно се раздели с него, без да каже нито дума.

Впрочем всичко това са глупости. А това, че мистър Барт отсъства през целия ден, за пръв път, откакто Буркхардт бе започнал да работи тук, като го накара да се мъчи с данъчната декларация за тримесечието — това бе неприятно. И още по-неприятно бе това, че той, който знае защо, подписа поръчка за хладилник „Фекл“ — вертикален, саморазмразяващ се модел, обем 324 литра, 625 долара по ценоразписа, десет на сто намаление „от любезност“... „Заради тази ужасна история сутринта, мистър Буркхардт“ — каза момичето.

И той не знаеше как да обясни на жена си тази покупка.

Безпокоил се бе напразно — с влизането в къщи жена му каза:

— Нима, мили мой, не можем да си позволим да имаме нов хладилник? Тук идва човек да се извинява по повод тоя шум... и какво пък, ние поприказвахме и...

Тя също бе подписала поръчка.

„Дяволски несполучлив ден“ — помисли Буркхардт, качвайки се вечерта в спалнята. Но денят още не бе си разчистил сметките с него. Бутонът на горната стълбищна площадка съвсем отказваше да работи. Буркхардт раздражено го защрака и, разбира се, капачката отлетя. Стана късо съединение и електричеството в цялата къща угасна.

— По дяволите! — каза Хей Буркхардт.

— Бушоните ли? — сънливо запита жена му. — Остави го за утре, скъпи.

Буркхардт поклати глава.

— Лягай си. Сега ще ги поправа.

Не че му се искаше час по-скоро да смени бушона. Просто знаеше, че е прекалено развълнуван и все едно, няма да може да заспи веднага. Като отви винтовете, той свали повредения ключ, спъвайки се, слезе долу, в тъмната кухня, намери електрическото фенерче и внимателно слезе в мазето по стълбите. Като намери изгорелия бушон, той притегли до таблото един стар сандък, стъпи на него и извади изгорелия бушон.

Когато зави новия, той чу как хладилникът над главата му отначало защрака, а после забуча равно.

Той се отпрати обратно към стълбата и спря в учудване. Там, където по-рано бе сандъкът, подът блестеше някак странно. Той го

освети с фенерчето. Подът беше метален!

— Що за дявол? — Хей Буркхардт поклати глава в недоумение. Вглеждаше се внимателно, потърка края на металното петно с палеца си и дълбоко се поряза — краищата бяха остри.

Боядисаният циментов под на мазето бе само тънко покритие. Буркхардт намери чукче и го свали на десетина места — навсякъде долу имаше метал.

Цялото мазе представляваше една медна кутия! Дори циментираните тухлени стени бяха само измамна фасада, зад която се криеха метални повърхности!

Обърканият Буркхардт се зае с един от трегерите на фундамента. Това поне бе истинско дърво. И стъклата на прозорците в мазето бяха от истинско стъкло.

Той изсмука кървящия палец и опипа долното стъпало на стълбата към мазето. Истинско дърво. Отчупи парченце тухла. Истински тухли. Но стените и подът бяха фалшиви.

Можеше да се помисли, че някой е прекарал под къщата металическа рамка, а после щателно я е замаскирал.

Повече от всичко го учуди обърнатият с дъното нагоре корпус на лодката, която преграждаше задната част на мазето — спомен за кратковременното увлечение с домашната работилница, каквото Буркхардт имаше преди няколко години. Отгоре корпусът изглеждаше съвсем обикновено, но вътре, където трябваше да има седалки и под, се виждаше само купчина от рейки — груби и недодялани.

— Но нали аз я *построих*! — възкликна Буркхардт, като забрави за палеца си.

Превъзможвайки виенето на свят, той се облегна на корпуса на лодката и се постара да обмисли добре всичко. По причини, които той не можеше да разбере, някой бе отнесъл и лодката, и мазето, а може би и целия дом, заменяйки всичко с изкусно направени макети.

— Това е безумие — каза той на празното мазе. След това като освети наоколо с фенерчето, се огледа и прошепна: — Боже мой, заради какво някой си е трябвало да направи това?

Той не намираше отговор. Не можеше да се намери някакъв разумен отговор. Няколко минути Буркхардт си мислеше — дали не е полудял.

Хей още веднъж надникна под лодката, надявайки се, че се е излъгал, че всичко това е само плод на въображението му. Но небрежните, неодялани рейки бяха на предишните си места. За да вижда по-добре, той се вмъкна под лодката, опипвайки недоверчиво грапавото дърво. Съвсем невероятно!

Той загаси фенерчето и искаше вече да се измъкне от мазето, когато изведнъж почувствува непреодолима умора.

Съзнанието му изключи — не с лекота, а сякаш някой го подтисна. И Хей Буркхардт заспа.

III

Сутринта на 16 юни Хей Буркхардт се събуди в мазето си, под корпуса на лодката, в най-неудобна поза.

Първата му работа бе с трескава бързина да огледа още веднъж корпуса на лодката, фалшивия под на мазето, подправения камък. Всичко бе така, както го помнеше от вечерта — съвършено невероятно.

Кухнята си оставаше спокойно мирно царство. Електрическият часовник мъркаше отмерено, отбелязвайки движението на стрелките си по циферблата. Скоро ще стане шест часът, казваха те. Жена ти ей сега ще се събуди.

Буркхардт разтвори входната врата и внимателно огледа тихата улица. На стълбата се търкаляше сутрешният вестник. Като го вдигна, той видя, че е от 15 юни.

Но това е невъзможно. 15 юни беше вчера. Такава дата е невъзможно да се забрави — това е денят на данъчните декларации за тримесечието.

Той се върна в хола, свали телефонната слушалка и като избра номера на информацията за времето, чу гласа с хубав тембър: „... и застудяване, краткотрайни превалявания. Атмосферно налягане 751 милиметра, барометърът се покачва... По сведение на Метеорологичната служба на Съединените щати на 15 юни се очаква топло и слънчево време, максимална температура около...“

Той закачи слушалката. 15 юни!

„Боже милостиви!“ — възкликна Буркхардт. Ставаше наистина нещо немислимо. Той чу звъна на будилника и бързо се изкачи по стълбата.

Мери Буркхардт седеше в леглото с уплашения и объркан вид на човек, който току-що се е пробудил от кошмар.

— О, скъпи — каза, задъхвайки се тя, — присъни ми се ужасен сън, такъв ужасен! Сякаш имаше взрив и...

— Пак ли? — неодобрително запита Буркхардт. — Мери, става нещо лошо. Знаем, че вчера през целия ден ставаше нещо нередно.

Той започна да разказва за медната обшивка на мазето и за макета, който бе заменил лодката. Мери отначало се зачуди, после се разтревожи. Почувствува се не на себе си.

— Скъпи, ти *уверен ли си*? Миналата седмица бърсах праха по тоя стар сандък и не забелязах нищо.

— Абсолютно съм сигурен — каза Хай. — Аз примъкнах сандъка до стената, за да стъпя на него и завия новия бушон, когато загасна осветлението и...

— Когато какво? — видът на Мери стана още по-тревожен.

— Когато изгасна осветлението. Знаеш, че когато бутонът горе закапризничил, аз слязох в мазето и...

— Хей, бутонът не е капризничил. Снощи аз сама угасих светлината.

Буркхардт погледна жена си.

— Не, *аз знам*, че ти не си го угасила! Ела тук и виж!

Той излезе на площадката, с драматичен жест посочи повредения бутон, тоя, който отвинти снощи и го остави да виси... Но не видя никакъв повреден бутон. Всичко беше така, както е било винаги. Без да вярва на очите си, Буркхардт натисна бутона и светлината в двата хола се запали.

Мери, бледа и загрижена, остави мъжа си и отиде в кухнята да приготви закуска. Буркхардт дълго не сваляше очи от бутона. Той се отказваше да вярва на каквото и да е, беше съвсем объркан, просто мозъкът му не работеше.

Буркхардт се избърсна, облече се и закуси в същото състояние на затъпяване. Сякаш се гледаше отстрани. Мери бе внимателна и всячески се стараяше да го успокои. Тя го целуна на излизане и той, без да каже нито дума, изтича от къщи, бързайки за автобуса.

Мис Миткин седеше в приемната и го поздрави, прозявайки се.

— Добро утро — каза тя със сънен глас. — Мистър Барт няма да дойде днес.

Буркхардт искаше да каже нещо, но се въздържа. Изглежда тя не знаеше, че Барт го нямаше и вчера, понеже откъсна от календара листчето с дата „14 юни“ и остави листчето с „новата“ дата — 15 юни.

Буркхардт приближи с нетвърда походка до масата си и погледна с невиждащи очи сутрешната поща. Тя още не бе отворена, но той знаеше, че в плика на Отдела за разпределение се намира поръчка за

две хиляди кубически метра звукоизолиращи керемиди, а в плика от „Файнбек & синове“ — рекламация.

Едва след дълго време той си наложи да разпечата писмата. Те съдържаха това, което той предполагаше.

Когато настъпи часът за закуска, Буркхардт, воден от някакво предчувствие, предостави на мис Миткин да излезе първа. Тя тръгна, леко обезпокоена от неестествената му настойчивост. Зазвъня телефонът и Буркхардт взе слушалката с отсъстващ вид.

— Градската кантора на „Кънтрокемикълз“, слуша Буркхардт.

Гласът в слушалката каза „Тук е Свансон“ и замлъкна.

Буркхардт чакаше напрегнато, но телефонът мълчеше.

— Ало?

Отново мълчание. После Свансон запитва тъжно:

— Все още нищо, а?

— Какво нищо? Свансон, имате ли нужда от нещо? Вчера вие се приближихте до мен и направихте същото. Вие...

Гласът прошепна хрипкаво:

— Буркхардт! О, боже мой, вие *помните!* Стойте там... Аз ще дойда след половин час!

— Вие за какво?

— Не е важно — радостно заяви малкото човече. — Ще ви разкажа всичко, когато се срещнем. Повече нищо не казвайте по телефона, възможно е някой да подслушва. Просто ме чакайте там. Почакайте за момент, вие сам ли ще сте в кантората?

— По-вероятно е да не съм. Вероятно мис Миткин...

— По дяволите! Слушайте, Буркхардт, къде закусвате вие? Достатъчно шумно ли е там?

— Да, така е. Ресторант „Кристал“. Това е на една пресечка от...

— Зная къде е. Ще се срещнем след половин час.

В слушалката изщрака.

„Кристал“ вече не бе боядисан в червено, но там бе както преди горещо. По радиото предаваха музика, примесена с реклама. Рекламираха „Фрости-флип“, цигари „Мерлин“ — „те са здравословни!“ — пропя говорителят — и бонбони „Чоко-байт“.

Докато чакаше идването на Свансон, едно момиче в целофанова пола, каквито носят продавачките на цигари в нощните клубове, прекоси ресторанта, носейки на поднос малки бонбони, увити в алени книжки.

— „Чоко-байт“ са вкусни — прошепна девойката, приближавайки се плътно към неговата маса. — „Чоко-байт“ са по-вкусни от всичко на света!

Буркхардт, който внимателно се оглеждаше за странното малко човече, не обърна внимание на продавачката. Но когато тя изсипа шепа бонбони на съседната маса, усмихвайки се на седналите там посетители, той улови погледа ѝ и подскочи от учудване.

— Как, мис Хорн! — възкликна той.

Момичето изтърва подноса с бонбони. Буркхардт скочи.

— Какво ви стана?

Но тя избяга.

Директорът на ресторанта подозрително изглежда Буркхардт, който отново си седна на мястото и се опита да си придаде безгрижен вид. Той не бе оскърбил момичето! Може би, помисли си той, това е просто строго възпитана млада особа — независимо от голите крака под целофановата пола — и достатъчно бе да заговори с нея, за да си помисли тя, че ще я закача.

Смешна мисъл. Буркхардт се намръщи недоволно и взе листа за ястията от масата.

— Буркхардт? — чу той настойчив шепот.

Буркхардт хвърли поглед над листа и трепна. Срещу него на стола седеше в напрегната поза малкото човече по име Свансон.

— Буркхардт! — отново прошепна той. — Да се махаме отук. Те са вече по следите ви. Ако искате да останете жив, да вървим по-скоро!

Нямаше нужда от спор. Буркхардт отпрати извинителна усмивка към директора и излезе от ресторанта след Свансон. Изглежда малкото човече знаеше къде отива. На улицата той хвана Буркхардт за лакътя и бързешком го помъкна след себе си.

— Видяхте ли я? — запита той. — Оная жена, Хорн. Тя е в телефонната будка! Тя ги вика и те ще бъдат тук след пет минути, повярвайте ми, че трябва да бързаме!

На улицата беше многолюдно, сновяха машини и никой не обръщаше внимание на Буркхардт и Свансон. Във въздуха се чувствуваше ободряваща свежест. „Повече прилича на октомври, отколкото на юни — помисли Буркхардт, — каквото щат да казват от Метеорологичната служба“. И той се чувствуваше идиотски, вървейки след това ненормално човече надолу по улицата, бягайки от „тях“ неизвестно къде. Възможно бе човечето да е полудяло и несъмнено се бои от нещо. А както е известно, страхът е заразителен.

— Тук! — задъхано каза малкото човече.

Това бе друг ресторант, по-скоро закусьчна, второкласно заведение, където Буркхардт никога не бе влизал.

— Направо през залата — прошепна Свансон и Буркхардт като послушно момченце премина край многото масички към отдалечения край на ресторанта.

Зданието бе построено във формата на буква „Г“ с фасади на две улици, поставени под прав ъгъл една към друга. При вратата Свансон студено изгледа касиера, който ги погледна въпросително. Те излязоха и преминаха на насрещния тротоар.

Сега те се намираха под ярко осветения стъклен навес пред входа в кинотеатъра. Напрежението изчезна от лицето на Свансон.

— Ние избягахме от тях! — ликуващо прошепна той. — Сега ние сме почти при целта!

Той приближи към касата и взе два билета. Буркхардт се помъкна подире му в залата. Това беше обикновена сутрешна прожекция и залата бе почти празна. От екрана се носеха пушечни изстрели и конски тропот. Самотен разпоредител, облегат на блестящия месингов парапет, ги погледна и отново се обърна към екрана. Свансон водеше Буркхардт надолу по застланите с пътека стъпала.

Те се озоваха в съвсем безлюдното фойе. Там имаше три врати: „За мъже“, „За жени“ и още една, на която със златни букви бе написано „Администратор“. Свансон се послуша и тихо я отвори.

— Всичко е наред — каза той и махна с ръка.

Буркхардт влезе след него през празния кабинет и през друга врата, вероятно на стенен шкаф, тъй като на нея нямаше никакъв надпис. Свансон внимателно отвори вратата, надникна там, после кимна на Буркхардт да го последва.

Това беше тунел с металически стени, ярко осветен, пуст и безлюден. Той отиваше в двете посоки.

Буркхардт учудено се оглеждаше. Едно нещо му беше известно, и то съвсем сигурно: *под Тайлъртън не съществуваха никакви тунели.*

Тунелът ги доведе до една стая, където освен столове и бюро имаше нещо като телевизионни екрани. Свансон се отпусна тежко на един стол, като с труд си поемаше дъх.

— За известно време ние сме тук в безопасност — прохриптя той. — Сега те рядко идват тук. А ако дойдат, ние ще ги чуем и ще успеем да се скрием.

— Кой са „те“ — запита Буркхардт.

Малкият човек поясни:

— Марсианците! — при това гласът му секна, изглеждаше че животът го напуска. След това продължи с мрачен тон: — Аз смятам, че те са марсианци. Впрочем знаете ли, че не е изключено вие да сте прав — аз имах куп време да обмислям всичко случило се, след като ви хванаха.

— Да започнем поред. Кой и кога ме е хванал?

Свансон въздъхна.

— И така, ще трябва отново да минем през всичко това. Добре. Преди около два месеца късно през нощта вие почукахте на моята врата. Вие бяхте жестоко пребит... безумно изплашен. Вие ме помолихте да ви помогна.

— Аз?

— Разбира се, вие не помните нищо. Слушайте и ще разберете всичко. Вие говорехте нещо несвързано: вас ви хванали, заплашвали ви, жена ви умряла, а после отново оживяла... все в тоя дух. Аз помислих, че сте полудели. Обаче... аз винаги съм се отнасял към вас с голямо уважение. Вие ме молехте да ви скрия, а у дома, както знаете, има една тъмна стая. Тя се заключва само отвътре. Аз сам поставих бравата. И така, ние влязохме в нея, както вие сам настояхте, и в полунощ, т.е. след около 15–20 минути, ние умряхме.

— Умряхме?

Свансон кимна.

— Да, двамата. Сякаш ни зашеметиха с удар на чувал пясък. Слушайте, не се ли повтори това с вас миналата нощ?

— Май че така — Буркхардт нерешително кимна.

— Да, разбира се. А после ние отново се събудихме и вие обещахте да ми покажете нещо забавно — ние излязохме на улицата и купихме вестник. Вестникът бе от 15 юни.

— 15 юни? Но това е днес! Тоест...

— Именно, приятелю мой. *Винаги* е днес!

Необходимо бе известно време, за да обмислят всичко това.

Буркхардт запита с интерес:

— Колко седмици вие се крихте в тъмната стая?

— Откъде да знам? Сигурно четири или пет. Обърках им сметката. И всеки ден — едно и също: все петнадесети юни, все хазайката ми мисис Кифър мете пред вратата, все едни и същи заглавия във вестниците на ъгъла. Става много скучно, приятелю мой.

IV

Това беше идея на Буркхардт и Свансон не я одобряваше, но Буркхардт продължи нататък. Той принадлежеше към хората, които винаги продължават.

— Това е опасно — уморено изръмжа Свансон. — Ами ако влезе някой? Ще ни видят и...

— Какво ще загубим?

Свансон сви рамене.

— Това е опасно — повтори той. Но също тръгна.

Мисълта на Буркхардт беше много проста. Той не се съмняваше, че тунелът води нанякъде. Марсианци или други, фантастичен заговор или халюцинация на ненормален — каквото и да бе станало с Тайлъртън, съществуваше някакво обяснение за това и то трябваше да бъде търсено в края на тунела.

Те се мъкнеха все по-напред и по-напред и като изминаха около два километра, видяха в далечината изход. Имаха щастие: никой не преминаваше през тунела и не ги видя. Свансон каза, че изглежда тунелът е използван само в определени часове.

„Винаги 15 юни. Защо? — питаше се Буркхардт. — Не е важно по какъв начин. Но защо?“

И това, че всички заспиваха мигновено, неочаквано... Всички сякаш по едно време. И това, че никой не помнеше, никога нищо не помнеше... Свансон разказа как се бе зарадвал, когато отново видял Буркхардт сутринта, след като той лекомислено се забавил пет минути преди влизането в тъмната стая. Когато Свансон дошел, Буркхардт вече го нямало. Същия ден Свансон го видял на улицата, но Буркхардт нищо не помнел.

Вече няколко седмици живеел като мишка — нощем се криел в стенния шкаф, а денем крадешком излизал със слабата надежда, че ще намери Буркхардт, страхувайки се да попадне пред очите им.

Една от тях беше момичето на име Еприл Хорн. Като видял как тя с безгрижен вид влиза в телефонната будка, но никога не излиза от

нея, Свансон открил тунела. Другият бе продавачът в тютюневата лавка в зданието, където се намираше кантората на Буркхардт. Имаше още поне дванадесетина души, които Свансон подозираше.

Не беше трудно да ги забележи, ако се знае кого да наблюдава, тъй като само те в Тайлъртън от ден на ден сменяха ролите си. Всяка сутрин, всеки ден — който — беше — петнадесети — юни, Буркхардт неизменно сядаше в автобуса, заминаващ в 8,51. Но Еприл Хорн ту се разхождаше из кафенетата с целофанова пола, привличайки всеобщото внимание, ту се обличаше съвсем просто. А понякога съвсем изчезваше от зрителното поле на Свансон.

Марсианци? Каквито и да са — какво целяха с този безумен маскарад?

Буркхардт не знаеше отговора. Може би отговорът на тайната се намираше зад вратата в края на тунела. Те внимателно се вслушваха в далечните звуци; беше доста трудно да се ориентират по тях, но сякаш безопасно. Буркхард и Свансон се промъкнаха през вратата.

Като преминаха през една широка стая и се изкачиха по стълба, те се озоваха, както Буркхардт разбра, в завода „Кънтрокемикълз“.

Свансон се приближи към Буркхардт.

— Страх ме е — каза той.

Сега те прекосяваха някакво закрито помещение и звуците се усилиха — не шум от машини, а гласове. Буркхардт внимателно доближи вратата и се осмели да надникне в следващата стая.

Тя бе изпълнена с телевизионни екрани. Пред всеки — а те бяха около една дузина — седяха по двама, мъж и жена; внимателно гледаха в екраните и диктуваха впечатленията си на звукозаписващата апаратура. Наблюдателите се превключваха от едно предаване на друго; на всички екрани имаше различни образи.

Предаванията сякаш нямаха връзка помежду си. Отначало показваха един магазин, където облечена като Еприл Хорн девойка демонстрираше домашни хладилници. После — серия образци от кухненско обзавеждане. Буркхардт забеляза нещо, напомнящо тютюневата лавка в зданието на кантората си.

Това бе загадъчно и Буркхардт охотно би останал тук, за да се ориентира във всичко, но мястото бе твърде многолюдно. Някой би могъл да погледне към тях или да стане от мястото си и да ги види.

Те откриха още една стая. Тя се оказа празна. Това бе голям, разкошен кабинет. В него имаше огромно бюро, затрупано с книжа. Буркхардт хвърли поглед на тях, после, привлечен от съдържанието на някакъв документ, започна да го разглежда внимателно, все още не вярвайки на откритието си.

Като хвана най-горния лист, той го прочете, после се залови за следващия, докато междувременно Свансон се ровеше из чекмеджетата.

Накрая Буркхардт изруга и хвърли хартиите на масата.

В този момент Свансон, който продължаваше търсенията си, извика с възторг:

— Гледайте — и измъкна от чекмеджето пистолет, — той е зареден!

Буркхардт тъпо гледаше Свансон, опитвайки се да си изясни смисъла на прочетеното. Когато осъзна думите на Свансон, очите му блеснаха.

— Чудесна работа! — възкликна той. — Ние ще го вземем, Свансон. Ние ще излезем отгук с този пистолет. И ще отидем в полицията! Не при нашите тайлъртънски тъпаци, а право във ФБР. Я вижте!

Листът, който той подаде на Свансон, бе озаглавен: „Отчет за обследвания район. Обект: кампанията по рекламиране на цигарите «Мерлин».“ В основата си текстът се състоеше в колонки от цифри, които нищо не казваха нито на Буркхардт, нито на Свансон, но в края имаше резюме:

„Въпреки че изпитанието «47-К 3» привлече почти двойно повече клиенти, отколкото предишните изпитания, то изглежда не бива да се употребява широко поради постановленията на местните общински съвети, забраняващи използването на камиони с високоговорителни уредби.

Резултатите от изпитанията в група «47-К 12» се оказаха на второ място и ние препоръчваме да се направят повторни изпитания на тези средства за въздействие, като се прояви всяка от трите най-добри кампании с или без прибавяне на пробваната техника.

Ако клиентът не е съгласен на разходите за допълнителни изпитания, може веднага да се премине към най-съвършените средства

за въздействие от серията «К 12».

Средните стойности на предсказваните резултати могат да се различават от по-рано предсказаните с не повече от 0,5% при вероятност 80% и с не повече от 5% при вероятност 99%.“

Свансон погледна Буркхардт в очите.

— Аз нещо не мога да схвана — оплака се той.

— Нищо чудно. Някаква глупост, но това, Свансон, е *неоспорим факт*. Те не са марсианци. Тези хора са специалисти по рекламата! По някакъв начин, бог знае как, те са завладели Тайлъртън. Те притежават властта над нас, над всички нас, над вас и над мен и още над двадесет или тридесет хиляди души.

Може би те ни хипнотизират, а може да има и нещо друго, но по какъвто и начин да са постигнали това, случило се е така, че те ни дават да проживеем поред само един ден. И от сутрин до вечер в продължение на целия този проклет ден ни тъпчат с реклама. После проверяват какво е станало и... заличават този ден от нашите мозъци, а на следващия изпитват друга реклама.

Челюстта на Свансон увисна. Той с усилие затвори уста и каза решително:

— Психопати!

Буркхардт поклати глава.

— Разбира се, това изглежда като безумие. Но нали и всичко това, което се случи, е безумие? Как ще го обясните иначе? Вие не можете да отречете, че по-голямата част от Тайлъртън все отново и все отново живее в един и същ ден. Вие се *убедихте* сам. Трудно е да се повярва в такова бълнуване, но ние трябва да предполагаме, че всичко е именно така — при условие, че *самите ние* не сме полудели. Стига само да се допусне, че на някого е известно как може да бъде постигнато това, всичко останало става съвсем ясно.

Помислете, Свансон! Те проверяват всичко до най-дребните детайли, преди да изразходват пет цента за реклама! Представете ли си какво означава това? Един бог знае с какви капитали разполагат, но аз зная точно, че някои фирми изразходват за реклама 20–30 милиона долара годишно. Умножете това на сто фирми, да речем. Да предположим, че всяка от тях ще намери начин да намали разходите по рекламата само с десет на сто. За тях това е дреболия, повярвайте ми!

Но ако те предварително знаеха какъв вид реклама ще подействува, биха могли да намалят разходите си наполовина... може би дори и повече, отколкото наполовина. Това би дало 200–300 милиона долара годишна икономия. Ако за опитите над Тайлъртън те заплатят десет или двадесет на сто от тази сума, тяхната печалба все пак ще бъде огромна, а тези, които са завладели Тайлъртън, ще спечелят цяло състояние.

Свансон облиза устните си.

— Вие искате да кажете — нерешително започна той, — че ние... как да се изразя... ние сме нещо като опитни...

Буркхардт се намръщи.

— Май е така — той помисли. — Знаете ли как лекарят изпитва, да речем, пеницилина? Той отглежда върху желатинови пластинки колонии от бактерии и изпитва върху тях действието на пеницилина, като всеки път изменя по малко състава му. Та така, ние... ние сме бактерии, Свансон. Само че нас ни употребяват с голям ефект. Те могат да провеждат изпитания над нашата колония, като я използват всеки път отново...

За Свансон беше трудно да разбере каква е работата. Той само запита:

— Какво ще правим?

— Ще отидем в полицията. Те нямат право да се обръщат с хората като с морски свинчета!

— А как ще стигнем до полицията?

Буркхардт се колебаеше.

— Аз мисля... — бавно започна той. — Е, ние, разбира се, се намираме в кабинета на някакво важно лице. Имаме пистолет. Просто ще останем тук, докато той не се появи. И той ще ни изведе оттук.

Просто и ясно. Свансон млъкна и седна до стената така, че влизащите да не могат да го забележат. Буркхардт се притаи при самата врата.

Не стана нужда да чакат дълго — мина около половин час. Като чу приближаващи се гласове, Буркхардт шепнешком успя да предупреди Свансон и се притисна към стената.

Разговаряха мъж и жена. Мъжът говореше:

— ... причини, защо не сте могли да съобщите по телефона? Вие проваляте резултатите от изпитанията за целия ден. Какво, по

дяволите, става с вас, Дженет?

— Извинете, мистър Дорчин — каза жената с ясен и мелодичен глас. — Аз смятах, че това е важно.

Мъжът изръмжа:

— Важно! Една крастава единица от 21 хиляди!

— Но това е Буркхардт, мистър Дорчин. Пак той. И съдейки по обстоятелствата, при които изчезна, очевидно някой му помага.

— Добре, добре. Това няма значение, Дженет. Във всеки случай програмата „Чоко-байт“ се изпълнява пред графика. Тъй като вие и без това дойдохте тук, влезте в кабинета и попълнете работния си лист. И не се тревожете във връзка с Буркхардт. Той вероятно броди някъде наоколо. Тази вечер ние ще го хванем и...

Те влязоха в стаята. Буркхардт затвори вратата с ритник и вдигна пистолета.

— Ето какво сте намислили! — тържествуващо каза той.

Буркхардт се чувствуваше възнаграден за ужасните часове на объркване и страх, за смътното усещане на безумието. Никога през живота си той не бе изпитвал подобно удовлетворение. На лицето на мъжа бе изписано такова изражение, за което на Буркхардт бе се случвало само да чете: устата бе отворена, очите — излезли от орбитите.

Дорчин загуби дар слово. Вместо въпрос той издаде някакъв звук. Жената бе не по-малко учудена. Като я погледна, Буркхардт разбра откъде познава гласа ѝ. Това беше същото момиче, което му се представи като Еприл Хорн.

Обаче Дорчин бързо се съвзе.

— Това Буркхардт ли е? — рязко запита той.

— Да — отговори момичето.

Дорчин кимна.

— Вземам си думите назад. Вие бяхте права. Ей, вие, Буркхардт! Какво искате?

Свансон извика:

— Наблюдавайте го внимателно! Може да има втори пистолет!

— Тогава обискирайте го — нареди Буркхардт. — Ще ви кажа, Дорчин, какво искаме. Искаме да дойдете с нас във ФБР и там да обясните по какъв начин сте се изхитрили да похитите двадесет хиляди души.

— Да похитя? — изсумтя Дорчин. — Това е просто смешно. Махнете пистолета... така вие няма да постигнете нищо!

Буркхардт с неумолим вид поклати пистолета, сякаш проверяваше теглото му:

— Аз мисля, че ще постигна това.

Дорчин изглеждаше побеснял и ядосан, но колкото и да е странно, не бе изплашен.

— Проклятие... — изрева той, после снижи тона. — Слушайте, вие правите голяма грешка. Аз никого не съм похищавал, повярвайте ми!

— Аз не ви вярвам — рязко отвърна Буркхардт. — Защо трябва да ви вярвам?

— Но това е истина! Давам ви честна дума!

Буркхардт поклати глава.

— Давайте си честната дума във ФБР. Там ще изясним всичко. А сега: как се излиза оттук?

Дорчин отвори уста, за да възрази, но Буркхардт кипна:

— Не ми заставайте на пътя! Ще ви убия, без да се замисля! Не разбирате ли това? Аз два дни бях в ада и вие сега ще отговаряте за всяка секунда! Да ви убия за мен ще бъде само едно удоволствие! Аз нямам какво да губя! Изведете ни оттук!

Лицето на Дорчин изведнъж се отпусна. Изглеждаше че той е готов вече да изпълни искането на Буркхардт, но светлорусото момиче, което той наричаше Дженет, застана между него и пистолета.

— Моля ви — увещаваеше тя Буркхардт. — Вие не разбирате. Не трябва да стреляте!

— Идете встрани!

— Но, мистър Буркхардт...

Изречението така остана недовършено. Дорчин скочи към вратата. Буркхардт вдигна пистолета. Момичето изпищя пронизително и закри мъжа с тялото си. Буркхардт натисна спусъка. Той се прицели по-ниско, за да рани, а не да убие. Но ръката му трепна и куршумът попадна под лъжичката ѝ.

Дорчин беше изчезнал — вратата се блъсна зад него, чуваше се как бяга — вече някъде много далеч.

Буркхардт хвърли пистолета и скочи към момичето.

Свансон стенеше:

— Сега те ще ни довършат, Буркхардт. О, защо направихте това? Ние можехме да избягаме. Ние трябваше да отидем в полицията. Всъщност нищо не ни струваше да се измъкнем оттук! Ние...

Буркхардт не слушаше. Той коленичи до момичето. Тя лежеше, паднала по гръб и някак странно разперила ръце. Кръв нямаше, но тя лежеше така, както не би могъл да лежи никой жив човек.

И все пак тя не бе мъртва.

Тя не бе мъртва, но замрелият край нея Буркхардт помисли: *Но тя не е и жива.*

Пулс не се усещаше, но опънатите пръсти на ръцете потрепваха ритмично. Не се чуваше и дишане, но се раздаваше някакво шипящо съскане.

Отворените очи гледаха Буркхардт. В тях не можеше да се прочете нито страх, нито страдание, в тях имаше само дълбока жал, по-остра от жилото на оса. Устата ѝ се свиха в мимолетна усмивка и тя прошепна:

— Не... се тревожете, мистър Буркхардт. С мен... всичко е наред.

Все още стоейки на колене, Буркхардт се отдръпна назад, без да сваля очи от момичето. Там, откъдето трябваше да тече кръв, се виждаше чист отвор, пробит в някакво вещество, което не бе плът, и в него... намотка от тънка златистомедна жица.

Буркхардт облиза пресъхналите си устни.

— Вие сте робот! — каза той.

Момичето се опитваше да кимне, устните ѝ трептяха. Тя прошепна:

— Да. И вие също.

V

Свансон издаде някакъв нечленоразделен звук, отиде при бюрото, седна и се втренчи в стената. Буркхардт, седнал на пода до разбитата кукла, само се поклащаше насам-натам. Той не намираще думи.

Момичето с труд произнесе:

— Аз... Аз много съжалявам, че стана така. — Красивите устни на гладкото младо лице се изкривиха в усмивка. Това беше страшно. Най-после тя успя да се оправи. — Много съжалявам — повтори тя. — Куршумът попадна точно до нервния център. Стана ми трудно... да управлявам тялото си.

Буркхардт машинално кимна, сякаш потвърждаваше, че приема извиненията. Роботи. Сега, когато той знаеше всичко, стана ясно. Той си спомни мистичните предположения за хипноза, за марсианци или за нещо още по-страшно... Глупости. Съществуват роботи, създадени от хората. Колко е просто. И с това се обяснява всичко.

На негово разположение имаше предостатъчно доказателства. Заводът автомат с присадените мозъци... Защо да не се присади мозък на човекообразен робот и да не му се придадат чертите на лицето и фигурата на човек?

Можеше ли Буркхардт да се досети, че е робот?

— Всички ние — каза той, почти не съзнавайки, че говори на глас. — Моята жена и моята секретарка, и вие, и съседите. С всички нас е едно и също. Всички ние...

— Не. — Гласът на момичето укрепва. — Не е едно и също. Аз, видите ли, сама поисках това. Аз... — сега устните ѝ се кривяха не поради нервен спазъм. — Аз бях уродлива жена, мистър Буркхардт. Бях към шестдесет години. Животът мина покрай мен. И когато мистър Дорчин ми предложи да започна нов живот като красиво момиче, аз се хванах за тази възможност. Повярвайте ми, аз се хванах, без да гледам на нищо. Моето тяло от плът и кръв все още е живо... то

спи, докато аз съм тук. Аз мога да се връщам в него. Но аз никога не правя това.

— А всички останали?

— С тях не е така, мистър Буркхардт. Аз работя тук, изпълнявам нарежданията на мистър Дорчин — съставям таблици за резултатите от рекламните изпитания, наблюдавам как вие и другите живеете по неговите указания. Аз правя това по свой избор, а вие нямате избор, защото... защото... всички вие сте мъртви.

— Мъртви? — възкликна Буркхардт. Това бе почти вопъл.

Сините очи го гледаха, без да мигат, и той знаеше: това не е лъжа. Той преглътна слюнката си, възхищавайки се неволно от сложните механизми, които го заставят да гълта, да се поти, да яде.

Той каза:

— Значи взривът, който ми се присъни...

— Това не беше сън. Вие сте прав — той бе истински, всичко заради този завод. Газолдерите хвъркнаха във въздуха и тези, които оцеляха след взрива, малко по-късно се задушиха. Но почти всички загинаха по време на взрива, двадесет и една хиляди души. Вие умряхте с тях, а Дорчин се възползува от това.

— Проклет кръвопиец! — прошепна Буркхардт.

Присвитите рамене потрепваха с някакво странно изящество.

— Е какво, вие умряхте. И вие, и всички останали станяхте такива, каквито се искаше на Дорчин... Цял град, прекрасно късче от Америка. Мъртвият мозък може да бъде използван също така лесно, както и живият. Дори по-леко: мъртвият не може да каже „не“. О, това погълна труд и пари — целият град бе в развалини, — но не бе много трудно да бъде възстановен напълно, особено защото нямаше нужда точно да се възпроизвеждат всички детайли.

Тези къщи, мозъците на чиито обитатели бяха напълно разрушени, останаха празни отвътре, не бяха възстановени и мазетата, от които не се изискваше някакво съвършенство, а също улиците, които нямаха съществено значение. Във всеки случай всичко трябва да продължава само един ден. Един и същ ден — 15 юни — отново и отново, и ако някому това се покаже странно, неговото откритие няма да може да стане достояние на голям брой хора и да попречи на изпитанията, защото в полунощ всички грешки се анулират.

Тя се опита да се усмихне.

— Денят 15 юни, мистър Буркхардт, е сън, вие никога не сте преживявали този ден. Това е подарък на мистър Дорчин, съновидение, което той ви изпраща, а после го взема обратно в края на деня, когато вече има данните на колко от вас е подействувал този или друг вариант на една или друга реклама. Тогава ремонтните бригади ще се спуснат в тунела и ще преминат през града, за да измият с малките си електронни маркучи редовния сън, след което той започва отново. И всичко става на 15 юни...

Винаги на 15 юни, понеже 14 юни бе последният ден, в който всеки от вас може да се помни като жив. Понякога бригадите пропускат някого, както са пропуснали вас, защото сте лежали под лодката. Но това няма значение. Пропуснатите се издават сами, като показват, че помнят станалото с тях... Мозъците на тези от нас, които работят за Дорчин, никой не промива. Когато енергията се изключва, ние заспиваме, както и вие. Но като се събудим, помним всичко. — Лицето ѝ се изкриви диво. — Ако аз само можех да забравя!

Буркхардт каза недоверчиво:

— И всичко само за да се продават стоки! Та това трябва да струва милиони!

Жената робот отвърна:

— Съвсем вярно. Но и Дорчин спечели милиони. И това още не е всичко. Ако той намери думи, които ще накарат хората да действуват, смятате, че ще спре дотук? Мислите ли...

Вратата се отвори и тя не довърши изречението. Буркхардт се замаята. Като си спомни за бягството на Дорчин, той вдигна пистолета от пода.

— Не стреляйте — спокойно заповяда влезлият.

Това не бе Дорчин, а още един робот, незамаскиран с пластмаса и козметика, а неприкрито лъскав. Той каза с метален глас:

— Забравете всичко, Буркхардт. Вие няма да направите нищо. Дайте ми пистолета, докато не сте забъркали още някакви истории. *Веднага* ми го дайте.

Тялото на този робот блестеше като стомана. Буркхардт гневно изрева. Той съвсем не бе уверен, че куршумите могат да пробият това същество или да му нанесат голяма вреда, дори ако го пробият. Но все пак искаше да опита...

Изведнъж зад него се чу някакво скимтене и шум — това бе Свансон, изпаднал в истерия от страх. Той се хвърли върху Буркхардт, събори го и пистолетът отхвъркна встрани.

— Моля ви! — заеквайки, молеше Свансон, лежейки пред стоманения робот. — Той едва не ви уби... Моля ви, не ме бийте! Позволете ми да работя за вас като това момиче. Аз ще правя всичко, каквото кажете...

Гласът на робота произнесе:

— Нямаме нужда от вашата помощ.

Той направи две отсечени крачки, спря до пистолета и като го отхвърли с крак, остави го да лежи на пода.

Раненият светлорус робот каза безизразно:

— Струва ми се, че няма дълго да изкарам, мистър Дорчин.

— Изключете се, ако трябва — отговори стоманеният робот.

Буркхардт замита учудено.

— Та вие не сте Дорчин!

Стоманеният робот го погледна с дълбоко хлътналите си очи.

— Аз съм Дорчин — каза той. — Но не от плът и кръв... В настоящия момент аз се ползувам от *това* тяло. Не смятам, че вашият пистолет е опасен за него. Тялото на другия робот бе уязвимо. Но не е ли време да прекратите тази безсмислица? Не бих искал да ви причинявам повреди, вие струвате доста скъпо. Няма ли да седнете и да дадете възможност на ремонтната бригада да ви приведе в ред?

Свансон продължаваше да пълзи по пода.

— Вие... вие няма да ни накажете?

Стоманеният робот нямаше лице, което да изразява нещо, но в гласа му прозвуча учудване.

— Да ви накажа? — повтори той, вече по-силно. — Но как?

Свансон трепна, като от камшичен удар, но Буркхардт избухна:

— Привеждайте *него* в ред, ако ви позволи, но не мен! Ще трябва да ми причините маса повреди, Дорчин. Не ме интересува колко струвам и колко труд ще отиде, за да бъда отново сглобен. Сега аз ще изляза през тази врата. Ако поискате да ме спрете, ще трябва да ме убиете. Иначе няма да ме спрете!

Роботът се приближи и Буркхардт замря с вдигнат за удар крак. Той стоеше, балансирайки и олюлявайки се, готов за смърт и за нападение, готов на всичко, което може да се случи.

Готов за всичко освен за това, което се случи. Стоманеното тяло на робота отстъпи встрани, заставайки между Буркхардт и пистолета, но без да препречва вратата.

— Вървете! — предложи роботът. — Никой не ви задържа.

Отвъд вратата Буркхардт спря. От страна на Дорчин бе лудост, че го пусна! Беше ли Буркхардт робот или човек от плът, жертва или благодетелствуван, нищо няма да му попречи да отиде във ФБР или в кое да е стоящо на стража на закона учреждение, което успее да намери извън синтетическото царство на Дорчин, и да разкаже там своята история. Разбира се, корпорацията, която плаща на Дорчин за резултатите от изпитанията, няма понятие за вампирските методи, прилагани от него. Дорчин трябва да ги крие от тях, тъй като най-малкото подозрение би означавало край. Излизането оттук възможно означава смърт... Но в този миг смъртта не плашеше Буркхардт.

В коридора нямаше никого. Буркхардт намери прозорец и погледна навън. Пред него лежеше Тайлъртън — град сурогат, обаче изглеждащ така реален и познат, че Буркхардт бе почти готов да приеме всичко станало за сън. И все пак това не бе сън. В дълбочината на душата си той го знаеше, както знаеше, че вече нищо в Тайлъртън не може да му помогне.

Но как да излезе оттук? Той загуби четвърт час да търси път, той го търсеше, промъквайки се, заобикаляйки коридорите, криейки се, когато му се струваше, че чува стъпки — съзнавайки в същото време, че напразно се крие, тъй като Дорчин несъмнено е осведомен за всяко негово движение. Но никой не го спря и той видя най-после вратата.

Отвътре това бе доста проста врата. Но когато я отвори и прекрачи прага, пред очите му се разстла гледка, която не приличаше на нищо виждано по-рано.

Преди всичко го порази светлината — блестяща, неправдоподобна, ослепителна светлина. Като присвиваше очи, Буркхардт изплашено гледаше встрани. Стоеше на издатина от гладък полиран метал. На по-малко от десет крачки издатината стръмно падаше надолу. Буркхардт не се решаваше да се приближи до края, но дори оттук, където стоеше, се виждаше, че пред него има бездънна пропаст. От двете му страни, до самия хоризонт, в ярката светлина се простираше бездната.

Нищо чудно, че Дорчин му даде свободата така лесно! Нямахте накъде да се върви! Но колко невероятна бе тази фантастична бездна, колко немислими са тези стотици бели слънца, ослепително блестящи над нея!

Един глас произнесе до него:

— Буркхардт!

И ехото повтори името му, меко чезнейки в бездната под краката му.

Буркхардт облиза устни.

— Д-да — прохриптя той.

— Аз съм, Дорчин. Този път не робот, а Дорчин от плът и кръв. Говоря с вас чрез преносен микрофон. Е, видяхте ли сега, Буркхардт? Ще бъдете ли благоразумен и ще се оставите ли в ръцете на ремонтните бригади?

Буркхардт стоеше, парализиран от ужас. Една от подвижните планини, заляна от ослепителна светлина, се приближаваше към него.

Тя се издигаше на стотици метри над главата му. Той гледаше внимателно върха и, като безпомощно зажумяваше пред светлината.

Тя приличаше на...

Невъзможно!

Високоговорителят при вратата каза:

— Буркхардт?

Но той нямаше сили да отговори.

Чу се тежка, съчувствена въздишка.

— Виждам, че най-после разбрахте — каза гласът. — Няма накъде да вървите. Сега вие знаете това. Аз можех да ви го кажа по-рано, но вероятно нямаше да ми повярвате, така че по-добре за вас бе сам да видите всичко. В края на краищата, Буркхардт, защо аз да съм длъжен да възстановя града точно такъв, какъвто е бил? Аз съм делови човек; аз правя сметка на разходите. Ако предметът трябва да бъде в естествена големина, аз го правя такъв. Но в дадения случай няма никаква необходимост от това.

Буркхардт безпомощно гледаше как от възвишаващата се пред него планина внимателно се спускаше малка скала. Тя беше дълга и тъмна, на края ѝ блестеше нещо бяло, белите петна на пръстите...

— Бедният мъничък Буркхардт — монотонно пропя високоговорителят и ехото закънтя в огромната бездна, която бе просто

една лаборатория. — Какво сътресение е за вас — да разберете, че живеете в град, построен на масата!

VI

Сутринта на 15 юни Хей Буркхардт се събуди от собствения си вик.

Това беше чудовищен, непостижим сън, пълен с неописуеми ужаси. Сънуваше взривове и мъгляви, нечовешки фигури.

Той трепна и отвори очи.

Отвъд прозореца на спалнята му виеше глас, стократно усилен от високоговорител.

Буркхардт, олюлявайки се, приближи към прозореца и загледа улицата. Въздухът бе прохладен не според сезона, приличаше по-скоро на октомври, отколкото на юни, но улицата имаше съвсем обикновен вид, ако не се смяташе камионът с високоговорителната уредба, който се изкачи на края на тротоара при съседния блок. Високоговорителите ревяха:

— Вие сте страхливец! Вие сте глупак! Вие се готвите да допуснете политическите мошеници да откраднат вашата страна? НЕ! Вие винаги и навсякъде ще гласувате за кандидатите на Федералната партия?

— *ДА! Вие непременно ще направите това!*

Високоговорителят ту пищи, ту уговаря, заплашва, моли, ласкае... но гласът му все звучи и звучи през целия ден — през безкрайно повтарящия се ден 15 юни.

Публикувано в алманах „Спектър’67“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.